

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת וארא

אדר

חובת הרגישות להשלכת מעשיו

בפרשת וירא פרק ז פסוק ג ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אתתי ואת מופתי בארץ מצרים: (ד) ולא ישמע אִלְכֶם פְּרַעְה וְנִתְּתִי אֶת יָדִי בַּמִּצְרִים וְהוֹצֵאתִי אֶת צְבָאתִי אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשָׁפְטִים גְּדֹלִים: (ה) וַיֵּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְהוָה בְּנִתְּתִי אֶת יָדִי עַל מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵתוֹכָם: שאלות בפרשה

א: והקשה המהר"ל כיצד יתכן שהקב"ה יכביד את ליבו ויקח ממנו את הבחירה כדי שאחרים ילמדו ממנו?
ב: ועוד קשה מדוע נענש על זה והרי אינו אשם בדבר אחרי שלא מרצונו הוקשה ליבו? ג: עוד יש לדקדק בלשון המקרא שבפסוק ג' וד' כתוב שהשם נותן אותות ומופתים בארץ מצרים ומוציאם מארץ מצרים, ואילו בפסוק ה' כתוב והוצאתי את בניי מתוכם ואל המשיך באותו לשון מארץ מצרים? ד: ועוד יש לדקדק הרי כבר בפסוק ד כתוב והוצאתי את בניי מארץ מצרים, ומדוע חוזר שוב בפסוק ה' לומר והוצאתי את בניי מתוכם? ה: גם יש לדקדק מה התוספת בפסוק ה' וידעו מצרים כי אני ה' מה הדבר משנה אם ידעו או לא ידעו לעניין הוצאת בניי ממצרים? ו: עוד שאלו הראשונים מדוע התורה מצווה על הרבה מצוות זכר ליציאת מצרים, וכן בכל יום פעמיים כל אדם מצווה לקרא ק"ש כדי להזכיר את יציאת מצרים?

חוסר רגישות להשלכת מעשיו:

אנו עדים למציאות כאשר רבים שאינם מגלים רגישות ומחשבה מספקת להשלכות מעשיהן, בהיות והמדעיניות היא להידמות לתרבות המערב להשליט דמוקרטיה בחברה, ומשמעות הדבר חופש הדיבור והביטוי להיות חופשי בדיבורו וכן חופשי במעשיו של האדם לעשות כרצונו, והדבר בא לידי ביטוי לדוגמה בבניין הכנסת כאשר מתחולל ויכוח סוער בצורה זולה שאינה הולמת את נציגי ונכבדי הציבור בבית הנבחרים, מבלי לחשוב עד כמה הדברים משפיעים על החברה הישראלית הן בשפת הדיבור והן בזלזול בכבוד הזולת, או למשל הנהגת התקשורת והמדיה יכולים בכלי התקשורת להפיץ ולשפוך דם של נבחר הציבור לעיני כל מבלי לחשוב על ההשלכות של הדברים ולהיכן הדברים מובילים, כמו כן הסטה פרועה והכפשה נגד הציבור החרדי, דבר שלא יאומן עד כמה הדבר משפיע על אוריה שלילית בחברה הישראלית ולשנאת אחים, אולם גם אם נסכים שלפרט יש את הזכות והאחריות על עצמו לעשות כטוב בעיניו, אך את ההשפעה על הזולת ואת ההשלכה הנלמדת ממעשיו לא הובא בחשבון בדמוקרטיה, ואינו שייך לתרבות המערב, אולם ההולכים בדרכי תורתנו הקדושה המלמדת אותנו שחובתו של האדם עם כל חופש הביטוי והמעש שיש לכל אדם באופן פרטי לעשות, אך שומה וחובה עליו לתת את הדעת ולהיות זהיר ונוהר על ההשלכות של דיבורו ומעשיו כאשר נבאר להלן.

הסבר המהר"ל על ענישת מצרים:

ובזה נבא לביאור הפרשה כתב בספר גבורת השם למהר"ל מפרג פרק לא בא"ד וז"ל ואני אקשה את לב פרעה. יש מקשים למה הרבה הקדוש ברוך הוא המכות על פרעה למען רבות מופתיו בארץ מצרים, ומאחר שהיה רוצה פרעה לשמוע למה נוהג עמו כל כך להקשות את לבו עד שלא יוכל לשמוע ואם כן המכות עליו בחנם על לא פשעו? ואין זה קשיא של כלום, כי מפני שאמר פרעה מי ה' אשר אשמע בקולו, הרשע הזה ועמו היו גורמים שלא יהיה נודע שמו ה', כי הכל ידעו הכפירה וגרם חלול שמו יתברך, לכך ראוי שיהיה נודע שמו ה' על ידם כיון שהיו כופרים בשמו יתברך, ולכך אמר ואני אקשה את לב פרעה למען רבות מופתיו בארץ מצרים וידעו כי שמי ה', תחת אמרו מי ה' אשר אשמע בקולו, ולפיכך חייב פרעה לתקן מה שקלקל כבר, עד שעל ידו יהיה נודע שמו יתברך לכך הקשה לבו שלא ישמע למען יביא עליו ה' מכות הכתובות ואז יהיה נודע שמו יתברך ע"כ. הרי מבואר כי בגלל פרעה בני ישראל ירדו עד שער מ"ט של טומאה לכן הם צריכים לתקן את אשר קלקלו, ולזה השם יתברך מעניש את אומות העולם בכדי שעל ידי זה יראו בני ישראל וילמדו לתקן מעשיהם.

וכן ביאר גם המשך חכמה:

וכביאור הנ"ל מתבאר גם במשך חכמה על שמות פרק ז פסוק ג ואני אקשה את לב פרעה כו' הענין, כי מצרים היתה אז הממלכה היותר כבודה ומחוכמת ומסודרת ולכן הרבה השי"ת אותות ומופתים כדי שידעו מצרים כי אני ד' ויפרסמו מציאותו יתברך לכל העולם. והוצאתי את בניי מתוכם, פירוש בזה יוציא את בניי מתוך מצרים בדיעות ומדות אשר הן משוקעין בתוך טומאתם כי יזדככו ויבואו להשגת היחיד האמיתי וידיעת השם המחוייב המציאות ודו"ק.

משל הקול יהודה להסבר הנ"ל:

ובספר קול יהודה להרה"ג רבי יהודה צדקה זצ"ל כתב לבאר עפ"י משל לעשיר ששכר מינקת לבנו והתינוק חלה והוצרך לתרופות קשות שאי אפשר לתת אותן לתינוק, ולכן הציע הרופא שהמינקת תשתה את התרופות וזה ישפיע על התינוק, אולם המינקת התנגדה לזה מדוע שהיא תצטרך לסבול בגלל התינוק, כמובן הלכו לדין

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

תורה ופסק הרב שהמינקת חייבת לשתות התרופות, כיון שהתינוק יונק ממנה אם כן בגללה קיבל את מחלתו, ולכן היא חייבת גם לרפואתו. ולכן דרכו של הקב"ה להעניש את אומות העולם כי ודאי בדרכם הרעה השפיעו על ישראל להרע דרכם והן אחראים לתקן את בני ישראל, ועל ידי שמעניש את אומות העולם בני ישראל מתעוררים וחוזרים בתשובה, ולזה הקשה השם את לב פרעה.

יסוד גדול בזכר יצ"מ אחריות האדם על ההשפעות ממעשיו:

ומכאן יסוד גדול בעבודת השם ע"י שיזכור תמיד את יציאת מצרים, היינו שילמד מפרעה ומצרים שנענשו במכות קשות בגלל שהחטיאו את בני ישראל בזה שהחדירו בהן את הכפירה ועליהם מוטל לתקן את המעוות, וכל מה שנעשה עם פרעה ומצרים הוא כעין משל ודוגמה ללמד שעל כל אדם להתבונן בכל דיבור שמדבר וכל מעשה שעושה מהן ההשלכות שיש על בני אדם אחרים בגללו, כיון שכל השפעה שלילית שנגרמה בעבותתו על אחרים יתן עליה את הדין ויענש על כך.

הסבר החיוב להיות נקי גם מישראל:

ונראה לענ"ד שזה כוונת התורה במה שמצוה [במדבר פ"ב כב] והייתם נקיים מהשם ומישראל, ולכאורה יש לשאול על לשון הפסוק אם האדם נקי כלפי שמים מדוע עליו להיות נקי גם כלפי ישראל ולחשוב על מחשבות בני אדם אשר אינם רואים אלא לעין, מאחר והשם רואה את הלבב ויודע את כוונתו האמיתית? אולם לפי המתבאר הרי כאשר יש איזה השפעה ממעשיו על בני אדם לרעה הוא אחראי ויתן על זה את הדין, לכן התורה מצוה שלא מספיק שהאדם נקי כלפי שמים, אלא עדיין מחויב לחשוב ולהביא בחשבון שלא יגרם לחברו מכשול, וכל שלחברו אינו נראה שהוא בסדר עלול ללמוד ממנו לרעה, לכן חלק מעבודת השם הוא שהאדם יביא בחשבון את ההשלכות ממעשיו.

גדר חוטא ומחטיא את הרבים:

ומכאן מתבאר גדר חוטא ומחטיא את הרבים שאינו רק כאשר אדם הולך ופועל להשפיע על אחרים בצורה אקטיבית, אלא גם בצורה פסיבית כאשר לומדים ממעשיו נחשב למחטיא את הרבים. **וכבר אומרים בשם רבי ישראל מסלנט זצ"ל** שכל הלומד בציבור יכול להיות מזכה הרבים ויכול להיות מחטיא את הרבים בהיות וכל מעשה משפיע או לטובה או לרעה.

טעם שאסרו חז"ל משום חשד:

כמו כן מצינו בהלכה הרבה הלכות אשר נאסרו דברים מפני החשד שיחשדו אותו שעושה איסור או מבטל מצווה, כל זה כדי ללמדנו שגם הנלמד ממעשיו תלוי בצוארו ועליו לתת את הדעת, אחרת מדוע שחז"ל יחייבו בגלל טעות של בני אדם.

תולדותיהן של צדיקים:

ובזה נבין מה שדרשו חז"ל על הפסוק אלה תולדות נח נח איש צדיק מכאן שתולדותיהן של צדיקים אלו מצוות ומעשים טובים, והיינו כיון שהרואה הנהגת הצדיק לומד ממעשיו ומשפיע עליו לטובה והן תולדות מעשיו הרי שמקבל שכר עבור אותן תולדות, וכך הדבר לדורות כל מה שהשפיע האדם במעשיו וחזיק אדם אחר הוא וכל תולדותיו נזקפים לזכותו.

מהו דין וחשבון:

ונראה בדרך זו לפרש כוונת התנא באבות פ"ג א עקביא וכו' ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, והקשו המפרשים היינו דין היינו חשבון ולכאורה הוא כפל הלשון? זאת ועוד שמן הראוי להקדים חשבון לפני הדין? ולפי המבואר יובן היטב דין הוא על עצם מעשה העבירה בפן הפרטי והאישי, אולם חשבון הוא על ההשלכות וההשפעות שיש על אחרים לרעה מכל עבירה ועבירה שעשה, ובדרך כלל שהחשבון יהיה יותר גדול וקשה מהעבירה. **ולענ"ד** אפשר ללמוד מכאן יותר מכך שאפילו ממעשה המצות שאדם עושה יכול לקבל עונש, כגון שמקיים מצווה שאינה שלימה, למשל מברך ברכת המזון ומתעסק באמצע או בא לתפילה מאוחר או מדבר באמצע התפילה או מדבר לא יפה או חוטף תור בקופה או עוקף בצורה פראית וכן על זה הדרך, הרי עי"ז אחר שרואה אותו לומד ממנו לזלזל במצות ואף לחכות אותה התנהגות שלילית והוא יצטרך לתת על זה את החשבון, ודבר זה קשה מאוד להינצל ממנו והחשבון קשה מן העבירה, ונמצא לפי זה דין על העבירות ואילו חשבון הוא גם על מצות כשיש בהם השפעה שלילית על אחרים ובה נוסח הוידוי כדלהלן.

פירוש על חטא שחטאנו ביצה"ר:

ויש להקשות על נוסח הוידוי ביום כיפור שאומרים על חטא שחטאנו ביצר הרע, ולכאורה הרי כל העבירות הן ביצר הרע ומה שייך לעשות וידוי נפרד כזה? אולם לפי דברנו אין הכוונה על העבירות שזה ודאי על ידי יצר הרע, אלא הכוונה על מעשה המצות שאדם עושה עם שיתוף של יצר הרע, כאשר אמרנו שהרבה פעמים אדם עושה מצווה באופן שמלמד אחרים לזלזל במצות, כגון לבא מאוחר לתפילה, לדבר בתפילה, להשתמש בפלפון בתפילה, לעסוק באיזה דבר באמצע ברהמ"ז, לאחר לסדר או לשיעור, וכדומא, כיון שכל זה נובע

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

מהיצר הרע שנטע בקרבו קרירות בקיום המצוות, וזהו על חטא שחטאנו ביצר הרע, וכמשל שהובא בהגדה של פסח מהבן איש חי בשם שער החצר לאדם שהיה עובר על כל התורה אולם ביום כיפור היה משתדל לשנות משאר השנה והיה אוכל כשר, ודאי שעשה זאת כדי להרגיע את המצפון שלו בזה שקצת שומע בקול יצה"ר וקצת בקול יצה"ט וממש כמו כלאים, כך כל אדם שיתבונן במעשיו יראה שמערב את שני יצריו ועל זה מתודה.

ממה דאג אריסטו כשחזר בתשובה:

ומסופר על אריסטו כמובא בספר מעם לועז שמות פרשת יתרו עמוד תקיב וז"ל מעשה בפילוסוף הגדול אריסטו, שבימי זיקנותו כתב איגרת לתלמידו אלכסנדר מוקדון, מלך יוון, וזה לשונו: ברוך ה' הפוקח עיניים עוורות המראה לחטאים דרך ישרה, מהולל יהיה בתהילה הנאוה לו, כי אני יודע להללו על הרחמים והחסד הרב שעשה עמי שהוציאני מן השטות הזו שהייתי שקוע בה כל ימי חיי, בעסק חוכמת הפילוסופיה, להסביר כל דבר בדרך הטבע שמובן על פי השכל, ועשיתי ספרים הרבה בחוכמה הזו כחול אשר על שפת הים, עד שנתווכחתי עכשיו בערוב חיי עם חכם אחד מחכמי ישראל, ובדברו עמי הראה חוכמתו הגדולה והכרתי את מעלת התורה"ק שניתנה בהר סיני, והוא משך לבי בדברי התורה שהראה לי והסביר לי חידושים אמיתיים פלאיים שנעשו, ואני הייתי פרא שלא הבינתי שרוב הדברים נוהג אותם הקב"ה בדרך פלא, חוץ מדרך הטבע. ומשראיתי כך, נתתי אל לבי לדרוש ולתור בחוכמת התורה שכל דבריה מיוסדים על אדני האמת ואין היא כחוכמת הפילוסופיה שהיא הבל. ולכן, אתה תלמידי אלכסנדר המלך הגדול, אל ידיחו ספריי לא אותך ולא את חבריך הפילוסופים, שאילו היה בכוחי לאסוף את כל הספרים שחיברתי בחוכמה הזאת בוודאי הייתי שורף אותם באש, כדי שלא יישאר שום דבר מהם. אבל אין הדבר בידי, שכן ספריי נפוצו בכל העולם וא"א לכנס כולם. ואני יודע יפה העונש החמור שיענישני בוראי על החטא הגדול שחטאתי שאיבדתי הזמן במו ידיי, והחטאות רבים. ולכן, בני אלכסנדר, כתבתי את המכתב הזה להודיעך לך ולכל חבריך שרוב הדברים שרוצים להסביר בדרך הטבע כדי שיובנו עפ"י השכל דברי שקר הם, כי בוודאי הקב"ה הוא פטרונו של עולם והוא מנהיגו בכוחו הגדול, ומפני שמזלי גרם שספריי נפוצו בארצות המערב, אני מודיע עכשיו לכולם שלא יאבדו זמנם בהם, לא יסתכלו בהם ולא יגעו בהם בידיהם, שעוון גדול הוא לבלות הזמן על ספרי פילוסופיה שהוא שקר שאין לו רגליים, ועכשיו אני את נפשי הצלתי בזה שהודעתי את טעותי, ואשמתי לא חמורה כל כך על העבר כי לא ידעתי. אבל עכשיו שגיליתי הדבר לבדיות שחייתי בטעות ולבי נשרף על הזמן שגיליתי בהבלים, אוי לאלה שליבם נמשך אחר ספריי בוודאי יהיו בתחתית שאול ואלו שעוסקים בתורה יירשו חיי עולם הבא, ואלו שעוסקים בספריי ירשו גיהנום ואף אני מוכן להיענש על כולם. וזה לא כתבתי לך מכתב זה קודם לכן כי חששתי שמא תכעס עלי ותעשה לי רע. אבל עכשיו החלטתי לומר לך הדבר, כי יודע אני שלפני שיגיע מכתבי זה לידך כבר אהיה נתון בארון העצים, כי הגעתי לסוף ימי. ושלוש מן המורה אריסטו הפורש מן העולם לאלכסנדר מלך יוון הגדול עכ"ל. **הראת לדעת** כי אריסטו בסוף ימיו שחזר בתשובה אמר שמהעבירות שעשה אינו מפחד כיון שחזר בתשובה ויתקן את מעשיו, אבל מספריו שיש בהן כפירה והם מופצים ברבים בכל העולם ואינו יכול לאוספם ולשורפם מזה הוא מפחד כי יודע שימשיכו תמיד ללמוד בהן ויושפעו אחרים מחדש, ונמצא שאין לזה סוף ובודאי יענש עליהם מחדש.

ספרי חיים ומתים נפתחים:

ובזה מובן מה שהגמרא אומרת בר"ה דף לב ע"ב שספרי חיים ומתים נפתחים כל ר"ה, ולכאורה הרי במתים חופשי וכיצד שייד לדון אותן? אולם להנ"ל מובן כיון שכל אדם במעשיו יש בהן השפעות על אחרים שממשיכים גם אחרי פטירתו והן מצטברים מחדש ונידון עליהם כל שנה מחדש הן לטוב או לרע.

דברי חז"ל מהו גדר של חילול השם:

ויסוד הנ"ל מתבאר במסכת יומא דף פו ע"א היכי דמי חילול השם? אמר רב כגון אנא. אי שקילנא בישראל מטבחא ולא יהיבנא דמי לאלתר. אמר אבבי לא שנו אלא באתרא דלא תבעי, אבל באתרא דתבעי לית לך בה. אמר רבינא ומתא מחסיא אתרא דתבעי הוא. אבבי כדשקיל בישראל מתרי שותפי יהיב זוזא להאי וזוזא להאי, והדר מקרב להו גבי הדדי, ועביד חושבנא. רבי יוחנן אמר כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין. יצחק דבי ינאי אמר כל שחבירי מתביישין מחמת שמועתו (היינו חילול השם) [מסורת הש"ס: היכי דמי] אמר רב נחמן בר יצחק כגון דקא אמרי אינשי שרא ליה מריה לפלניא. אבבי אמר כדתניא, [דברים ו] ואהבת את ה' אלהיך שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר [ישעיהו מט] ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו אוי לו לפלוני שלמד

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה ראו כמה מקולקלן מעשיו וכמה מכווערין דרכיו ועליו הכתוב אומר [יחזקאל לו] באמר להם עם ה' אלה ומאמצו יצאו.

ביאור רש"י שחומרת חילול השם שאחרים לומדים ממנו:

ופרש"י מסכת יומא דף פו ע"א חילול השם, חוטא ומחטיא אחרים. ולא יהיבנא דמי לאלתר, וכשאני מאחר לפרוע הוא אומר שאני גזלן, ולמד ממני להיות מזלזל בגזל. כגון אנא דמסגינא וכו', ואין הכל יודעין שנחלשתי בגרסתי, ולמדו הימני להבטל מתלמוד תורה. מתאהב על ידך, לחבירך. וכ"כ בספר אורחות צדיקים שער התשובה ד"ה המחלל את, ובני אדם לומדים ממעשיו ונושאים קל וחומר ממנו, ומורים היתר על גופי עבירות. דברי הרמב"ם באגרת קידוש השם:

וכן מתבאר מאגרת הרמב"ם מאמר קידוש השם וז"ל בא"ד והשני. שישתדל האדם מעצמו שלא יתקן פעולותיו הגשמיות עד שיגלו אצל ההמון ממנו ספורים מגונים מאוד, ואע"פ שלא עשה עבירה כבר חלל את השם, מפני שראוי לאדם שישמור מפני אדם מעבירות, כמו שישמור מה שיש בינו ובין בוראו, כמו שאמר ית' (במדבר ל"ב כ"ב) והייתם נקיים מה' ומישראל. וכך אמרו ביומא (פ"ו א') רב נחמן בר יצחק אמר כגון דאמרי אינשי שרי ליה מריה לפלניא, ואמרו עוד כגון שחבריו בושין משמועתו. והפירטי יחלק לשני חלקים, האחד שיעשה איש חכם מעשה שהוא מותר לכל אדם אלא שאיש כמוהו אינו ראוי לעשות כמעשהו מפני שהוא ידוע במעשה חסד והוא מבוקש ממנו יותר מזולתו וזה כבר חלל את השם. וזה מאמר רב בגבול חלול השם (שם שם) כגון אנא דשקילנא בשרא ולא יהיבנא דמי לאלתר. כלומר שאדם כמוהו לא היה ראוי לו שיקח דבר עד שיתן דמיו תיכף שהוא לוקח ולא יאחר אעפ"י שזה המעשה מותר לכל בני אדם, וכמו כן מאמר ר' יוחנן כגון אנא דמסגינא ד' אמות בלא תפלן וכו' ענין זה שאדם כמוהו לא היה ראוי לו שיעשה זה ובכל התלמוד אדם חשוב שאני. והשני שיהיה אדם חכם מתנהג עם בני אדם הנהגה פחותה וכעורה במקחו ובממכרו ובמשאו ובמתנו ויקבל בני אדם בכעס ובבזיון ולא תהיה דעתו מעורבת עם הבריות ולא יהיה עם בני אדם מתנהג במדות יקרות והגונות, הנה זה כבר חלל את השם. וכך אמרו ע"ה (שם שם) בזמן שאדם קורא ושונה ואין נושא ונותן באמונה ואין דבורו בנחת עם הבריות מה הבריות אומרות עליו וכו'.

ת"ח שיש רבב על בגדו חייב מיתה:

עוד מבואר במסכת שבת דף קיד ע"א ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה, שנאמר [משלי ח] כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משנאי. ופרש"י מסכת שבת דף קיד ע"א רבב, שומן וחלב. חייב מיתה, שצריך להיות חשוב והגון לכבוד תורתו. משנאי, שממאסין עצמן בעיני הבריות, והבריות אומרים: אוי להם ללומדי התורה שהם מאוסים ומגונים, נמצא זה משנאי את התורה. וכתב במשך חכמה ויקרא פרק יט פסוק יב וזהו שדרשו חז"ל בשבת (קיד, א) "כל משנאי אהבו מות" (משלי ח, לו), אל תקרי "משנאי" אלא "משנאי", וזהו תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו. מפני שזה בגדר חילול השם, שמבזים התורה ולומדיה, והוא ממשנאי החכמה, לכן אין לו כפרה אלא במיתה.

מוסר השכל:

הראת לדעת להשכיל ולהבין עד כמה חובתו של האדם לתת דעתו על השלכת דיבורו ומעשיו על אחרים יותר מגופו, ולהיות זהיר וזהיר ביתר שאת וביתר עוז להתבונן ולדקדק בדיבורו ומעשיו בפני אחרים שמא יעשו רושם שלילי וישפיעו ויתן על זה את הדיון, וכל הגדול או מכובד יותר מחברו כך יש עליו תביעה גדולה יותר, ולפי יסוד זה לא מספיק שאדם חוזר בתשובה על מעשיו אלא צריך לדאוג כיצד לתקן כל ההשפעות שנוצרו ממעשיו, ולכן נראה לענ"ד מכאן יוצא תקנה גדולה, שחובה על כל אדם להתפלל שהשם יתברך יתן התעוררות בלב כל אותם בני אדם שהושפעו ממעשיו ויחזרו בתשובה שלימה ורק אז מתקן את כל אשר פגם, ועל ידי זה נזכה לעשות רצון השם ולהתברך בכל הברכות הכתובות בתורה לעושי רצונו.

כל המעוניין לקבל את דבר התורה באימיל וגם לשמוע השיעור שנמסר ברדיו קול חי ביום שישי בבוקר, יכול לשלוח את כתובת האימיל לטלפון 0506000318 או ישלח לכתובת

rabi.m.malka@gmail.com וב"ה ישלח לו.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה
מרדכי מלכא